

ILIE GHERHEȘ

Vasile Șușca - Tezaur Uman Viu (2022)

Se știe că în Maramureș timpul se măsoară în sărbători, iar cea mai populară sărbătoare a Creștinătății este Crăciunul, căci așa cum există războaie și revoluții ale țăranilor, tot așa există și Crăciunul lor. Cea mai fascinantă și mai spectaculoasă mască a acestei sărbători este aceea de drac, iar meșterul Vasile Șușca este unul arhetipal, sporind inefabilul și numinosul sărbătorilor de iarnă.

Vasile Șușca s-a născut, a copilărit, a învățat, a trăit, trăiește și muncește în satul Săcel din Maramureș, localitatea cea mai din amonte a vestitei Văi a Izei. De mic copil, Vasile Șușca s-a integrat în lumea satului tradițional, fiind profund pătruns de fiorul

Vasile Șușca, imagine de la Gala Tezaure Umane Vii - 2022, Pitești: Foto: Marius MARIAN

sărbătorilor de iarnă, de vraja lor, sesizând că în fiecare an se isca o adevărată competiție între mascați, pentru a obține „trofeul” celei mai frumoase măști, acordat de către comunitate - juriul cel mai exigent. Așadar, masca a fost și este destinată pentru o singură reprezentație, deoarece personajul cu mască nu trebuia să fie recunoscut și să rămână un unicat insolit. Evoluând într-un asemenea context spiritual, Vasile Șușca a scăpărat mai întâi, iar apoi s-a aventurat în acest teatru burlesc al satului, asumându-și provocarea, venind pe un filon tradițional, total dezinhibat, poate atavic și remanent, de avatar. Măștile sale poartă, totuși, amprenta propriei sale personalități, pentru că el stămpără și energizează combustia numinosului Crăciunului, în metodă proprie. Ceea ce face creatorul popular Vasile Șușca este mai mult decât o simplă îndeletnicire manieristă, el trece dincolo de pragul muncii cotidiene, chiar dacă, de cele mai multe ori, răspunde unei comenzi sociale utile, de conjunctură, dar el transformă munca sa în pasiune, în artă, într-un produs memorabil, care să-i placă în primul rând lui, pentru că el crede în arta sa.

Materialele folosite și ornamentele sunt strict din oferta lumii rurale locale, de origine animală sau textile care sunt apoi combinate, în funcție de inspirația meșterului popular,

pentru că el este un spirit ingenios, mereu frământat. El creează continuu, fiind convins că, cu cât o mască este mai hidoasă și mai insolită, cu atât va fi mai dătătoare de fiori și mai validată social. În același timp, creatorul lucrează parcă și pentru o altă lume, pentru una de graniță sau chiar pentru Lumea de Dincolo care are un alt tărâm, cu personaje aparținând imaginarului colectiv popular maramureșean, prezumat doar, dar adus mereu în actualitate (mai nou, dracii și moartea au adrese de facebook - ca de exemplu cimitirul ș.a.). Se spune de multe ori că statuile sculptorilor au ceva din personalitatea acestora, poate chiar din aura fizionomiei lor. Cu siguranță că această asumție se verifică în cazul lui Vasile Șușca, pentru că măștile lui se disting prin rafinament și acuratețe, sunt parcă mai spiritualizate, arătând ca „un lucru spălat” - așa cum îi place lui să zică, adică sunt limpezite, lămurite, ca mesaj.

Vasile Șușca este un om hâtru, el se autoironizează mereu, promovându-se în acest fel, el este un personaj pitoresc, burlesc, de carnaval, iar ca persoană încearcă parcă să ne asigure de legatura și relația dintre spiritul vechilor Saturnalii romane și Crăciunul nostru, făcându-ne astfel să reținem și să reconfigurăm mitul. L-am apreciat mereu și pentru simplul fapt că poartă barbă, că face giumbușlucuri adevărate cu copiii, mascat sau nu, că nu se rezumă la a fi un personaj fad, ferchezuit și anost, împachetat pentru expoziție, într-un context oarecare, în spatele unei mese personalizate. El atrage atenția, magnetizează și impune, iar apoi te cucerește prin reprezentațiile meșteșugului său, cu narativul lui șugubăț, presărat cu regionalisme de substanță, devenind el însuși un adevărat prestidigitator, care te păcălește, te ademenește și te atrage până când, la un moment dat, te trezești acaparat, captiv în scenariul lui, în care deja și evoluezi. El reușește, așadar, prin arta sa să fie seducător, fermecător și un adevărat actor.

Chiar dacă spectacolul dracilor, al mascaților, dincolo de subiectul religios al teatrului popular numit Viflaim, este cel mai așteptat moment al sărbătorii augurale, costumul de drac, masca, sunt destinate în a alunga spiritele mefiențelor, iar mesajul sacru, ancestral al binelui își face loc într-o lume bântuită încă de un misticism înduioșător, în care Împielitatul își vinde cu greu și pe mulți arginți pielea-i îndrăcită, dar n-are ce face în fața lui Vasile Șușca, pentru că acesta se dovedește a fi un „dresor” la Curtea boierilor Întunericimii.

În orice manifestare de gen l-ai întâlni, la târgurile de Crăciun sau la altele, ținute de către meșterii populari din țară și din străinătate, Vasile Șușca se impune ca un ambasador incontestabil și inconfundabil al culturii tradiționale maramureșene, un creator aparte, făcând parte din fibra, din țesutul acesteia. El este un exponent al patrimoniului cultural maramureșean, fiind perceput ca un reprezentant de marcă, fundamental, al identității noastre locale, naționale și chiar europene.

Meșterul Vasile Șușca transmite tot timpul din munca sa, fiind prezent la diferite ateliere de creație, tabere, cercuri de educație muzeală. El este o prezență activă în presa de specialitate, în emisiunile tv, iar piesele lui se regăsesc în diferite muzee din țară, în colecții particulare de la noi și din străinătate, fiind gratulat, cu asupra de măsură, cu distincții, diplome, premii ș.a.

În acest an, Vasile Șușca a primit titlul onorific de TUV din partea Ministerului Culturii în cadrul Galei Tezaure Umane Vii organizată la Pitești, județul Argeș.